

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาสู่เกณฑ์มาตรฐาน
**An Academic Administration Development Model of
Phrapariyattidhamma Schools, General Education
Division, In to School Standard Level**

พระอนันต์ ตโมนุโท (พิศาลไพโรจน์)¹,
อินธา ศิริวรรณ², ลิน งามประโคน³ และ นภัทร์ แก้วนาค⁴
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3}
วิทยาลัยการทัพอากาศ⁴

**Phra Anan Tamonudo (Pisanphairote)¹,
Intha Siriwan², Sin Ngamprakhon³ and Napat Kaewnak⁴**
Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. ^{1,2,3}
Division of Education, College of Air Force⁴
Email : Aboonpisas@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคุณานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และตรวจสอบผลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนสี่ร้อยกว่าโรงเรียน มีบริบทที่แตกต่างกันมาก มีข้อเด่นข้อด้อยแตกต่างกัน แต่ขาดการประยุกต์ และการนำข้อเด่นข้อด้อยเหล่านั้น มาปรับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้เกิดประสิทธิผล ในการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง ซึ่งปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบ่งออกได้เป็น 5 ประเด็น คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านคุณภาพผู้บริหารงานวิชาการ 3) ด้านคุณภาพครูผู้สอน 4) ด้านคุณภาพหลักสูตร 5) ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐานนั้น ผลการศึกษพบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และแต่ละองค์ประกอบหลัก ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย และกิจกรรม ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านคุณภาพผู้บริหาร และการบริหารงานวิชาการ มี 4 องค์ประกอบย่อย 29 กิจกรรม โดยเน้น ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ และหลักธรรมาภิบาล องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณภาพครูผู้สอน มี 4 องค์ประกอบย่อย 7 กิจกรรม ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ การพัฒนาสื่อการสอน และการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณภาพหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบย่อย 8 กิจกรรม ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ และความพึงพอใจทางด้านวิชาการของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 4 ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม มี 4 องค์ประกอบย่อย 11 กิจกรรม ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน องค์ประกอบที่ 5 ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบย่อย 16 กิจกรรม ได้แก่ ความผูกพันในสถาบัน มีความรู้เทคโนโลยี และสารสนเทศเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนพระปริยัติธรรม; แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1. to study the status of academic affairs administration of Phrapariyattidhamma schools, general education division, 2. to develop a model of academic affairs administration of Phrapariyattidhamma schools, general education division, to standard criteria, and 3. to propose the model of academic affairs administration of Phrapariyattidhamma schools, general education division, to standard criteria. The data were collected from documents, in-depth interview, focus group discussions and connoisseurship.

The results of the study found that:

1. Phrapariyattidhamma schools, general education, have different contexts, advantages and disadvantages, but lack of the application of those factors in school academic affairs administration effectively. The problems in academic affairs administration of Phrapariyattidhamma schools, general education, can be divided into 5 groups; 1. Students' qualification, 2. Qualification of academic affairs administrators, 3. Teachers' qualification, 4. Curriculum qualification, and 5. Environment qualification.

2. The development of the model of academic affairs administration of Phrapariyattidhamma schools, general education division, to standard criteria consists of 5 main factors. Factor 1: Administrator's qualification and academic affairs administration consist of 4 sub-factors and 29 activities focusing on leadership, responsibility and good governance. Factor 2: Teachers' qualification consists of 4 sub-factors and 7 activities; duty performance responsibility, instructional media development and participatory learning management. Factor 3: Curriculum qualification consists of 4 sub-factors and 8 activities, learning outcome and academic satisfaction of the learners. Factor 4: Environment qualification consists of 4 sub-factors and 11 activities, workplace environment and atmosphere. Factor 5: Students' qualification consists of 4 sub-factors and 16 activities, institutional relation, knowledge, and information technology.

Keyword: Academic Affairs Administration; Phrapariyattidhamma Schools; General Education Division

บทนำ

วิวัฒนาการของโลก ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและเกิดจากแรงกระตุ้นจากสิ่งเร้าอื่น จนส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของโลก ของชีวิตเสมอมา ยี่สิบเอ็ดศตวรรษ ที่มีการนับเวลาเอาไว้ ซึ่งนับว่าน้อยนิดเมื่อเทียบกับกำเนิดโลก แต่ก็นับว่าเป็นความรุ่งเรืองของเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่มีบนโลกใบนี้ เพราะเกิดการสื่อสาร และส่งต่อวัฒนธรรม อันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เช่น การปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้วิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม เปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน ไปเป็นสังคมอุตสาหกรรมทันที ความเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่ออย่างรวดเร็วและกว้างขวางต่อทุกๆ ชีวิต ทั้งความคิด ทัศนคติ วิถีชีวิต สังคม การเมือง อาชีพ การแสดงออก ภาษา และสิ่งแวดล้อม แต่แม้การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อมนุษย์ได้รับการศึกษา และเรียนรู้เท่าทันแล้ว การเปลี่ยนแปลงก็ดูเหมือนช้าลง ช้าลง ในศตวรรษนี้ เมื่ออินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้และมีบทบาทต่อ

ชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ก็ดูเหมือนจะเกิดขึ้นอีกครั้ง ทำให้มนุษย์สามารถเดินทางได้กว้าง และไกลขึ้น แต่มนุษย์กลับรู้สึกว่ามีโลกเล็กลง โลกยุคนี้มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายมากขึ้น แต่มนุษย์กลับรู้สึกอึดอัด กัดดัน มีความสามารถลดลง และมีความสับสนในตัวตนมากขึ้น

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมืองโลก ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัย และเชื่อมโยงกันมากขึ้น คุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ (Office of the Education Council : ONEC , 2007 : 2)

การศึกษา คือ การสร้างคุณภาพพลเมืองดีให้กับสังคม ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะทัศนคติ และศีลธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำได้ผ่านการบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา (Wonganuttarot, 2011 : 6)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในฐานะสถาบันที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ควรจะมีรูปแบบในการบริหารงานวิชาการที่จะทำให้บริบทภายในของโรงเรียนสามารถพัฒนาพระเถระ ให้ตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 และมีความพร้อมในการเป็นพุทธศาสนทายาท และศูนย์กลางของพุทธศาสนาแห่งโลก และบรรลุมাত্রฐานการศึกษาชาติ ถ้าผู้บริหารสามารถหารูปแบบในการบริหารงานวิชาการ ที่มีแนวทางชัดเจนว่าเมื่อปฏิบัติแล้วจะช่วยในการเตรียมผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการศึกษาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้มีขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพศึกษาสภาพของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ ปัญหาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบที่สาม จากบทสรุปสภาพปัญหาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ โดยกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์ (Buddhist Studies Division, 2012 : 5)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากแนวคิด ทฤษฎี การบริหารงานวิชาการของนักการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กฎกระทรวง ประกาศมหาเถรสมาคม ทฤษฎีการบริหารงาน 7 S's Mckinsey หลักพุทธวิธีบริหาร เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบนำผลวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาสังเคราะห์ผล เพื่อร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน โดยการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอคำแนะนำในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญในการบริหารงานวิชาการ เพื่อตรวจสอบร่างการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้พิจารณานำไปประยุกต์ใช้

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในปัจจุบันแยกได้ 5 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1) ด้านคุณภาพผู้เรียนผู้เรียนต้องมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแต่อาจเป็น เพราะกิจกรรมที่ไม่ลงตัว และสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจเช่นติดเกมติดมือถือผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นอาจจะเกิดจากปัญหาคุณภาพของผู้เข้าเรียนที่นักเรียนของเรา เป็นของเหลือ คือจากหลายสาเหตุที่ทำให้เข้าเรียนในโรงเรียนขั้นพื้นฐานไม่ได้ เลยกบวชเรียนแทนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเกิดจากขาดการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตัวเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม ต่อประเทศ และต่อโลกจึงทำให้ลี้มสภาวะของความเป็นพระที่มีคุณภาพ ทั้งบุคลิก มารยาท ขาดมาตรฐานในการดูแลคุณภาพชีวิตผู้เรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่สอดคล้องกับปรัชญา และอัตลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขาดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการขาดมาตรการเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาขาดกลยุทธ์ในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อเพศสมณะของตนแก่ผู้เรียน ขาดมาตรการในการส่งเสริม และจูงใจให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลในการศึกษา

2) ด้านคุณภาพผู้บริหารงานวิชาการประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และการพัฒนาสถานศึกษา คือ ต้องจัดทำคู่มือ ติดตามประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการรอบจากการจัดวางระบบงานที่วางไว้แต่ต้น ซึ่งหากขาดสิ่งใดก็ต้องให้การสนับสนุนโดยทันทีที่ภาวะผู้นำการนิเทศภายในการมีส่วนร่วมในงานเกี่ยวกับการศึกษาต้องรู้ศิลปการทำงานร่วมกันเป็นทีมการนิเทศภายในต้องมีการนิเทศ จะได้รู้ว่าจะให้ทำอะไรการฝึกทักษะทีมงานกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบสร้างบุคลากรบุคลากรมีความมั่นคงในวิชาชีพขาดกลยุทธ์การบริหารงานที่เข้มแข็งขาดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการศึกษาระยะสั้น กลาง ยาว ขาดความรู้การจัดโครงสร้างการทำงานที่มีประสิทธิภาพขาดผู้บริหารการศึกษาเมื่ออาชีพขาดระบบฐานข้อมูลที่มีมาตรฐานขาดแผนการพัฒนากิจการอย่างต่อเนืองชัดเจนบุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการทำงานขาดระบบการบริหารงานบุคคลที่มีมาตรฐาน

3) ด้านคุณภาพครูผู้สอนประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นผลกระทบจาก (1) ขาดแคลนครูที่มีคุณสมบัติของครู คือ ความพยายามพร่ำสอนให้ผู้อื่นได้รู้ตามอย่างเต็มความสามารถ ไม่ปิดบัง (2) การพัฒนาความรู้ทักษะ ความเข้าใจในงานวิชาการ เพราะพระที่มีอยู่ก็ไม่ได้มีวิชาครูกันนะ (3) การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนา และใช้สื่อในการสอน (4) การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมใช้การศึกษาช่วยพัฒนาอบรมสั่งสอนพระภิกษุสงฆ์ คือ ผู้ฝึกตนเองตามพระธรรมให้รู้จักแล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม พระที่บวชใหม่มีความรู้กว้างกว่าพระที่บวชนานเพราะพระพุทธศาสนามุ่ง

ในการแก้ไขตนเองมากกว่าแก้ไขผู้อื่น ขาดเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดนโยบาย หรือการผลักดันให้สร้างผลงานวิชาการ

4) ด้านคุณภาพหลักสูตรพัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษา และต้นสังกัดมีการสร้างความรู้ และทักษะในการจัดทำหลักสูตร โดยหลักสูตรที่จัดนั้น ควรเกิดจากการวิจัยสภาพความต้องการของทุกฝ่าย โดยเฉพาะเป็นหลักสูตร เพื่อสร้างความเป็นพระณรที่ดี โดยยึดว่าศึกษา คือ ธรรมะ คือ การกำจัดกิเลส คือ การแสวงหาความจริงของชีวิต คือ การมาฝึกฝนอบรมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ ให้ตั้งมั่นในความดี เรียนแล้วมีแต่ความเจริญ การงานก็เก่งขึ้น จิตใจสูงส่งขึ้น มีแต่ความสุขความสำเร็จ

5) ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมความเพียงพอของอาคารสถานที่ งบประมาณแหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการทรัพยากรยังไม่ดีพอ ยังใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ความร่วมมือกับชุมชน และสถาบันการศึกษาอื่นขาดนโยบาย และแผนในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ และสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่โรงเรียน ขาดนโยบาย และแผนในการสร้างความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองขาดกลยุทธ์เชิงรุกสู่ชุมชน และสังคมมีกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติหลายข้อ ที่ไม่เอื้อต่องานการศึกษาคณะสงฆ์

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน พบว่า เมื่อถอดแบบองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่เกณฑ์มาตรฐาน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านคุณภาพผู้บริหารและการบริหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และกิจกรรม 29 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณภาพครูผู้สอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และกิจกรรม 7 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณภาพหลักสูตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และกิจกรรม 8 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 4 ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และกิจกรรม 11 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 5 ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และกิจกรรม 16 กิจกรรม โดยพบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 เป็นส่วนเกี่ยวเนื่องกัน โดยมีองค์ประกอบที่หนึ่งเป็นจุดขับเคลื่อนหลัก มีองค์ประกอบที่ 5 เป็นภาพแห่งความสำเร็จ โดยอาศัยโดยอาศัยองค์ประกอบที่ 2-3-4 เป็นส่วนในการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบหลักทั้ง 5 ประกอบด้วยกิจกรรม มีประเด็นอธิบายแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ด้านคุณภาพผู้บริหาร และการบริหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ การนำปฏิบัติตามแผน และแก้ปัญหา ธรรมภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคมภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบต่อผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพทางวิชาการสู่เกณฑ์มาตรฐาน
- 3) ผู้บริหารแสดงบทบาทในการให้รางวัลยกย่อง และชมเชยบุคลากร และผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างให้มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ
- 4) ผู้บริหารเสริมสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
- 5) ผู้บริหารใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี เช่น หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้เกิดการดำเนินการทางวิชาการที่ให้ผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ
- 6) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนำผลการทบทวนการปฏิบัติงานวิชาการมาวิเคราะห์ เพื่อหารูปแบบที่ดี และจัดระดับเทียบเคียงกับสถานศึกษาคู่เทียบเคียง เพื่อให้การปรับปรุงทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง
- 7) ผู้บริหารเสริมพลังอำนาจ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานวิชาการให้กับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานทั่วทั้งโรงเรียน
- 8) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ค่านิยม พันธกิจ และเป้าประสงค์ทางวิชาการสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน
- 9) ผู้บริหารมีกลไกการสื่อสารสร้างความเข้าใจและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ค่านิยม พันธกิจและเป้าประสงค์ทางวิชาการไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบทั่วทั้งโรงเรียน
- 10) ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริม และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทการเป็นผู้นำการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นวิธีการบริหารจัดการที่ผู้บริหารขององค์กรนำมาใช้ในการชี้แนะ และสร้างให้เกิดความยั่งยืนกับโรงเรียน รวมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ค่านิยม และการคาดหวังในผลการดำเนินงานของโรงเรียน (Jaroonpol, 2013 : 116)

ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ปัจจัย และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทางวิชาการทั้งภายนอก และภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อทราบโอกาสในการพัฒนา อุปสรรค ภัยคุกคาม จุดแข็ง และจุดอ่อนของโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้น 2) การนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เป็นจุดแข็งจุดอ่อน และโอกาสในการพัฒนา อุปสรรคที่รุนแรงเป็นประเด็นหลักในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาวิชาการของโรงเรียน 3) การจัดระบบการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่เป็นจุดอ่อน และจุดที่ควรพัฒนา มาเป็นประเด็นหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์ทางวิชาการ 4) การกำหนดกลยุทธ์ทางวิชาการทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทำให้โรงเรียนบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางวิชาการ 5) การเปิดโอกาสให้บุคลากร คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนางานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

การนำปฏิบัติตามแผน และแก้ปัญหา ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การปฏิบัติตามแผนการพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติของบุคลากรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ทางวิชาการ 2) การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารวิชาการ เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการให้มีฝ่าย ศูนย์ งาน สนับสนุนงานวิชาการทั้งด้านบุคลากร งานวิจัย และเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ตามกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา 4) การพัฒนาสื่อการสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองสร้างองค์ความรู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใฝ่เรียนรู้ 5) การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง 6) การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อรู้สภาพจริงของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ การใฝ่เรียนรู้ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (Patipimpakom, 2007 : 25-27)

ธรรมภิบาล และความรับผิดชอบทางวิชาการต่อสังคม ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวางแผนพัฒนางานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 2) ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนสร้างองค์ความรู้ แสวงหาความรู้ และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นต้นแบบที่ดีทางวิชาการที่มีผลต่อการพัฒนานักเรียนโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเป็นระบบ 4) ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในอนาคต 5) ผู้บริหารกำหนดให้การ

ปฏิบัติการทางวิชาการเป็นสมรรถนะหลักของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีศักยภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ 6) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องตามพระธรรมวินัย 7) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุน ให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาโรงเรียน และชุมชน 8) ผู้บริหารสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อร่วมมือกับโรงเรียนในการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการเรียน และความประพฤติของนักเรียนอย่างบูรณาการ และเป็นระบบ

ด้านคุณภาพครูผู้สอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรับผิดชอบ ในหน้าที่ ความใฝ่รู้ และแผนการพัฒนาบุคลากร พัฒนาสื่อการสอน พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ระหว่างสถาบันรับผิดชอบในหน้าที่ ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ทางวิชาการด้านครูที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ และมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน และมีความผูกพันต่อโรงเรียน 2) การพัฒนาครูให้เป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพ

ความใฝ่รู้ และแผนการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การพัฒนาบุคลากรฝ่ายวิชาการ และสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับระบบที่กำหนด 2) การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล เพื่อพัฒนาขีดความสามารถทางวิชาการ และความต้องการอัตรากำลังทางวิชาการของโรงเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

พัฒนาสื่อการสอน พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน แบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การนำเทคโนโลยีมาพัฒนากระบวนการปฏิบัติของฝ่ายวิชาการมีประสิทธิภาพ

ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ระหว่างสถาบัน ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การจัดระบบงานบุคลากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ความคิดริเริ่ม พัฒนานวัตกรรมทางวิชาการ ของบุคลากรอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง 2) การปรับปรุงผลการดำเนินการ ของการจัดการเรียนการสอน ด้วยกลยุทธ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษา ประสบการณ์ และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศกับสถานศึกษาคู่เทียบเคียง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดีสู่ความเป็นเลิศ

3. ด้านคุณภาพหลักสูตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ ความสัมพันธ์ และความพึงพอใจทางด้านวิชาการของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ทางวิชาการบรรลุตามแผนในระดับโรงเรียน 2) ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ทางวิชาการบรรลุตามแผนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มงาน 3) ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ทางวิชาการบรรลุตามแผนในระดับชั้นเรียน 4) ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ทางวิชาการบรรลุตามแผนในระดับแผนการเรียน 5) ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ทางวิชาการบรรลุตามแผนในระดับนักเรียนสอดคล้องตามแนวทฤษฎีปัญหา ส่งเสริมการปฏิบัติที่เป็นตามความถนัดและความสนใจ

ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การกำหนดระบบงานวิชาการที่ครบถ้วนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การจัดการกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของการเรียนรู้ และศักยภาพทางวิชาการของผู้เรียน

ความสัมพันธ์ และความพึงพอใจทางด้านวิชาการของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 1) การประเมินประสิทธิผลของระบบการเรียนรู้ และพัฒนาของบุคลากรทางวิชาการอย่างเป็นระบบ

ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่สภาพแวดล้อมในการทำงาน ระบบงาน การผูกใจผู้ปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การจัดระบบงานวิชาการด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสภาพแวดล้อม ระบบการรักษาความปลอดภัย และสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การนำผลการประเมินความพึงพอใจ และปัจจัยทางวิชาการที่อาจมีผลกระทบต่อความพึงพอใจของบุคลากร มาจัดลำดับความสำคัญ ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานทางวิชาการให้มีผลการดำเนินการที่ดี

ระบบงาน ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การจัดระบบการนิเทศติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้การทำงานมีผลการดำเนินการที่ดี 2) การใช้เทคโนโลยีช่วยพัฒนาระบบงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ 3) การพัฒนาระบบงานสนับสนุนวิชาการทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์มีประสิทธิภาพ

การผูกใจผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องดำเนินการดังนี้ 1) การกำหนดแผนการเตรียมบุคลากรในตำแหน่ง ที่มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรทางวิชาการของโรงเรียน 2) การจัดระบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการทำงาน ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การจัดระบบการส่งเสริมให้มีการใช้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา 2) การกำหนดกระบวนการหลัก และกระบวนการสนับสนุนโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา 3) การกำหนดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามแนวทฤษฎี 4) การกำหนดตัวชี้วัดปัจจัยกระบวนการ และผลการดำเนินการทางวิชาการ ทั้งกระบวนการหลัก และกระบวนการสนับสนุน เพื่อให้ระบบงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความผูกพันในสถาบัน ของนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัด การวิเคราะห์ และการปรับปรุงผลการดำเนินการของผู้บริหาร ฟังเสียงย้อนกลับ

ความผูกพันในสถาบัน ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการวัดความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 2) การจัดระบบการสำรวจความพึงพอใจ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางปรับปรุงคุณภาพการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ 3) การจัดระบบการสำรวจความพึงพอใจ เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางปรับปรุงคุณภาพการให้บริการวิชาการแต่ละประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ 4) นำข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจไปปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการ เพื่อให้เกิดการบริการที่ดี และนำไปเปรียบเทียบกับสถานศึกษาคู่เทียบเคียง 5) การจัดระบบการนำข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยี สารสนเทศ ผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) การพัฒนาระบบจัดการความรู้ทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการ

เรียนรู้ 2) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ 3) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้ทางวิชาการไปสู่ักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา เครือข่าย 4) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 5) การจัดระบบการประมวลผลข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ ที่มีความทันสมัย 6) การจัดระบบการเข้าถึงข้อมูล และการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการโดยออกแบบอย่างมีประสิทธิภาพ 7) การจัดระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อพัฒนา งานวิชาการให้มีความพร้อมด้านบุคลากร ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ที่มีความเป็นมาตรฐานการวัด การวิเคราะห์ และการปรับปรุงผลการดำเนินงานของผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารมีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ที่ทำให้การจัดการ ความรู้ทางวิชาการของโรงเรียนประสบความสำเร็จ 2) การจัดระบบการวิเคราะห์ ประเมิน และทบทวนผลการดำเนินงานทางวิชาการจากขีดความสามารถทางวิชาการของ โรงเรียน เปรียบเทียบกับสถานศึกษาคู่เทียบเคียงที่บริบทใกล้เคียงกัน และมีผลการ ดำเนินงานทางวิชาการที่สูงกว่า 3) การจัดระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อ พัฒนาการปฏิบัติงานทางวิชาการของบุคลากรทั้งระดับบุคคล และกลุ่มงาน (Office of the Basic Education Commission : OBEC, 2010 : 1-10)

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรทำวิจัยเรื่องแรงจูงใจของการเข้าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 2) ควรทำวิจัยเรื่องข้อจำกัดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดอุประสงค์ เฉพาะ

References

- Buddhist Studies Division. (2012). *Strategic Plan for the Ecclesiastical Education of the General Education Department*. Bangkok : National Office of Buddhism Printing house.
- Jaroonpol, A. (2013). *The Development of effective academic Affairs Administration Model For Secondary Schools Under The Office of Basic Education Commission*. Doctoral thesis. Graduate School : Burapa university.
- Office of the Basic Education Commission : OBEC. (2010). *The National Education Act B.E. 2542*. Bangkok : Prikwarn Graphic Co., Ltd.

- Office of the Education Council : ONEC. (2007). *Synthesis Report Factors affecting the quality of Thai education*. Bangkok : VTC Communications.
- Patipimpakom P. (2007). *Leadership Styles and Effectiveness of Administrators of Basic Education Private School*. Doctoral thesis. Graduate School : Silpakorn University.
- Wonganuttarot, P. (2011). *Academic Administration*. Bangkok : Bangkok Communication Center.